

**ANALIZA KVALITETA DOBITI JAVNIH PREDUZEĆA U REPUBLICI
SRPSKOJ**

**ANALYSIS OF PROFIT QUALITY OF PUBLIC ENTERPRISES IN
THE REPUBLIC OF SRPSKA**

Stručni rad

Goran Ćetojević, MA*

Pred. VŠ Danijela Trubajić*

Sažetak

Finansijsko izvještavanje javnih preduzeća ima ključnu ulogu u procjeni njihove performanse i „finansijskog zdravlja“. Kvalitet finansijskog izvještavanja, posebno kvalitet dobiti, može biti ključni pokazatelj uspješnosti poslovanja javnih preduzeća. Međutim, javna preduzeća u Republici Srpskoj su u poslednjih nekoliko godina suočena sa izazovima u pogledu transparentnosti i integriteta njihovih finansijskih izvještaja. Uzimajući u obzir ovaj kontekst, cilj ovog istraživanja je analiza kvaliteta dobiti javnih preduzeća u Republici Srpskoj, kao i identifikacija faktora koji utiču na njihov kvalitet dobiti. Rezultati istraživanja mogu pomoći u razumijevanju trenutnog finansijskog stanja javnih preduzeća u Republici Srpskoj, što može biti korisno za poboljšanje njihove transparentnosti i integriteta, a samim tim i ukupne uspješnosti poslovanja.

Ključne riječi: finansijsko izvještavanje, javna preduzeća, Republika Srpska, dobit, poslovanje.

Abstract

Financial reporting of public enterprises plays a crucial role in assessing their performance and financial health. The quality of financial reporting, particularly the quality of profits, can be a key indicator of the

---

* Revizor za finansijsku reviziju „Glavna služba za reviziju javnog sektora Republike Srpske“, Vladike Platona bb 78000 Banja Luka Bosna i Hercegovina, goran.cetojevic@gmail.com

* Visoka škola “Centar za poslovne Studije – CEPS” Kiseljak, Josipa bana Jelačića 18, 71 250 Kiseljak, Bosna i Hercegovina, danijela.ranilovic@gmail.com

success of public enterprises. However, public enterprises in the Republic of Srpska have faced challenges in transparency and integrity of their financial statements in recent years. In this context, the aim of this research is to analyze the quality of profits of public enterprises in the Republic of Srpska to identify factors that affect the quality of profits. The results of the research can help to understand the current state of financial reporting of public enterprises in the Republic of Srpska, which can be useful in improving their transparency and integrity, and thereby the overall success of their business.

Key words: financial reporting, public enterprises, Republic of Srpska, profits, business.

1. UVOD

U današnje vrijeme, analiza finansijskih izvještaja javnih preduzeća je veoma važna u svrhu razumijevanja njihove finansijske situacije i performansi. Jedna od bitnih oblasti koja se analizira je kvalitet dobiti, koja može ukazati na održivost poslovanja preduzeća u budućnosti. Finansijski izvještaji javnih preduzeća moraju biti pripremljeni u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja (MSFI) i zakonima i propisima zemlje u kojoj preduzeće posluje. Godišnje finansijske izvještaje čine: Bilans stanja - Izvještaj o finansijskom položaju na kraju perioda, Bilans uspjeha - Izvještaj o ukupnom rezultatu za period, Bilans tokova gotovine - Izvještaj o tokovima gotovine, Izvještaj o promjenama na kapitalu i Napomene uz finansijske izvještaje. Bilans stanja prikazuje finansijsku poziciju preduzeća na određeni datum i sastoji se od imovine, obaveza i kapitalnih stavki. Bilans uspjeha prikazuje prihode i rashode tokom određenog perioda, kao i dobit ili gubitak. Izvještaj o novčanim tokovima prikazuje tokove novca u i iz preduzeća tokom određenog perioda (Ristić, 2016: 17). Kvalitet finansijskog izvještavanja u javnim preduzećima može biti ključni pokazatelj njihove uspješnosti poslovanja. Međutim, u praksi javna preduzeća u Republici Srpskoj su suočena sa izazovima u pogledu transparentnosti i integriteta njihovih finansijskih izvještaja (Vuković, 2018: 42). Stoga je neophodna analiza kvaliteta finansijskog izvještavanja, posebno kvaliteta dobiti, kako bi se utvrdilo da li javna preduzeća ispunjavaju standarde finansijskog izvještavanja. Jedan od najbitnijih faktora uspješnog

poslovanja jeste transparentno finansijsko izvještavanje i integritet finansijskih izvještaja u javnim preduzećima (Kovačević, 2018: 81-92). Uspjeh ekonomije i stabilnost ekonomskog sistema su u tesnoj vezi sa brzim i preciznim finansijskim izvještavanjem. Kao rezultat toga, postaje jasno da je finansijsko izvještavanje u javnim preduzećima ključan instrument za upravljanje i ostvarivanje uspješnih rezultata. Isto tako, jako je bitno da se spomenu i problemi mjerenja kvaliteta dobiti, oni su:

- Primenljivost računovodstvenih standarda (MSFI standardi su pomogli u harmonizaciji finansijskih izveštaja, ali njihova implementacija zahteva dodatna tumačenja koja članice međunarodnih tela ne mogu pružiti. Zbog toga, entiteti koji izdaju stručne časopise se bave implementacijom i tumačenjem ovih standarda.)
- Različite računovodstvene politike u procjene (Međunarodni standardni finansijskog izvještavanja dozvoljavaju korišćenje različitih računovodstvenih politika, što otežava poređenje između društava, a analitičari trebaju provjeriti Napomene uz finansijske izveštaje da bi utvrdili da li su iznosi i objavljivanja u izveštajima bez materijalno značajnih grešaka.)
- Uticaj inflacije (Inflacija može ograničiti korisnost finansijskih izveštaja jer ih zasnivaju na istorijskim vrednostima koje nisu pogodne za poređenje zbog promene kupovne moći novca, što dovodi do iskrivljenja i varljivih računovodstvenih pokazatelja.)
- Kompleksnost poslovanja (Velika preduzeća koja proizvode različite proizvode ili usluge i ne mogu se upoređivati sa drugim preduzećima koja su fokusirana samo na jednu granu poslovanja, a ako analitičar ima interne informacije, potrebno je izvršiti segmentaciju i analizu svakog segmenta pojedinačno.)
- Kreativno računovodstvo (Analiza finansijskih izvještaja zahtijeva razmatranje mogućnosti kreativnog računovodstva i analizu kvartalnih i polugodišnjih izvještaja kako bi se utvrdilo da li je uprava koristila neke od ovih praksi, kao i razmatranje transakcija na kraju godine radi procjene uticaja na vrijednosti računovodstvenih pokazatelja.)

2. ANALIZA KVALITETA DOBITKA I ANALIZA FAKTORA KOJI UTIČU NA KVALITET DOBITI

U savremenim uslovima mjerenja uspješnosti poslovanja preduzeća, polazi se od pokazatelja koji se zasnivaju na računovodstvenom i ekonomskom konceptu dobitka, na novčanom toku i na prinostnim mjerilima utvrđenim po osnovu podataka objelodanjenih u finansijskim izvještajima. Polazeći od kategorije dobitka, napravljena je razlika između ekonomskog i računovodstvenog koncepta dobitka, koji su u osnovi komplementarni pristupi. Ekonomski koncept dobitka usmjeren je ka očekivanjima vlasnika kapitala u budućnosti i on uključuje sve očekivane kapitalne dobitke u periodični dobitak preduzeća. Ovaj koncept vrednuje promjene u vrijednosti za akcionare i vlasnike kompanije, uzimajući u obzir iznos neto gotovine i promjene u sadašnjoj vrijednosti budućeg iznosa gotovine. Za razliku od njega, računovodstveni koncept u periodični dobitak uključuje samo realizovani, tržišno potvrđeni prirast kapitala, ocjenjujući na taj način poslovanje preduzeća tokom proteklog perioda. Računovodstvenom konceptu dobitka kao „ekviti prirasta odgovara sučeljavanje istorijskih vrijednosti početnog i krajnjeg kapitala, što ga čini *eh post* konceptom dobitka“ (Stevanović, 2009: str. 91). Daljim razvojem računovodstvenog koncepta dobitka obezbjeđeno je izdvajanje iz kapitala računa dobitka i gubitka (bilansa uspjeha), direktnim izvođenjem dobitka po osnovu nastalih prihoda i rashoda. Permanentnu komponentu računovodstvenog koncepta dobitka čine prihodi od prodaje i poslovni rashodi. Ovaj koncept je znatno približen ekonomskom konceptu dobitka jer su značajnu ulogu dobile informacije upravljačkog računovodstva.

Glavna svrha analize kvaliteta dobitka jeste da se po osnovu njegovog vrijednosnog izraza obezbijedi predviđanje zarade kompanije, prinosa investitora i tržišne cijene akcije. Početni korak u analizi kvaliteta dobitka je procjena kvaliteta prihoda, odnosno utvrđivanje aktivnosti iz kojih taj prihod potiče. Aktivnosti poput prodaje sa odloženim rokovima plaćanja samo prividno povećavaju prihode, a time i kvalitet ostvarenog dobitka.

Neophodnost analize novčanih tokova u preduzeću proizilazi iz činjenice da su gotovinski tokovi efikasan instrument za sagledavanje operativnih, finansijskih i investicionih mogućnosti preduzeća. Stečene informacije predstavljaju osnovu za procjenjivanje prinostnih mogućnosti

preduzeća, sposobnost izmirenja dospjelih obaveza, finansiranja kapitalnih ulaganja, dividendi i otkupa sopstvenih akcija (Vuković, Krunic, 2014: 121-135). Pored toga, oni su efikasan instrument za detektovanje efekata računovodstvenih politika, a time i determinisanja kvaliteta dobitka u finansijskim izvještajima. U skladu sa tim, analizom novčanih tokova obezbeđuje se kvalitetna informaciona podrška procjenama izvedenim po osnovu informacija iz bilansa stanja i uspjeha. Izvještavanje o novčanim tokovima pruža širi uvid u performanse preduzeća u odnosu na bilans stanja i bilans uspjeha. Stvarnim tokovima priliva i odliva novca mnogo je teže manipulirati nego iznosima prikazanim na bilansnim pozicijama imovine, prihoda, dobitka. Stvarni prilivi i odlivi iz preduzeća posljedica su smanjenja pojedinih pozicija aktive i povećanja pojedinih pozicija pasive između dva obračunska perioda (Milojević, Đokić, 2015: 75-91).

2.1. Analiza faktora koji utiču na kvalitet dobiti

Kvalitet dobijenih finansijskih izvještaja je ključan za procjenu poslovanja preduzeća. Kvalitet dobiti u finansijskim izvještajima je jedan od najvažnijih pokazatelja uspješnosti poslovanja preduzeća. Jedan od faktora koji utiču na kvalitet dobiti je izbor računovodstvenih politika. Različiti izbori računovodstvenih politika mogu dovesti do značajnih razlika u prikazivanju prihoda, rashoda, dobiti i gubitka. Stoga, važno je da se preduzeća pridržavaju Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja (MSFI) i drugih relevantnih računovodstvenih standarda prilikom odabira računovodstvenih politika (Atanasković, Ilić, & Đurđević, 2016: str. 255-272). Drugi faktor koji utiče na kvalitet dobijene dobiti je stepen transparentnosti u finansijskim izvještajima. Transparentnost podrazumijeva jasno i precizno prikazivanje informacija o prihodima, rashodima, dobiti i gubicima, kao i drugim relevantnim stavkama. Preduzeća koja se pridržavaju visokih standarda transparentnosti imaju veću vjerovatnoću da će imati kvalitetnije finansijske izvještaje. Treći faktor koji utiče na kvalitet dobijene dobiti je stepen integriteta u finansijskom izvještavanju. Integritet podrazumijeva poštovanje etičkih principa i pravila prilikom prikazivanja finansijskih informacija (Stojanović, 2018: 316-325.). Preduzeća koja poštuju integritet u finansijskom izvještavanju imaju veću vjerovatnoću da će imati kvalitetnije finansijske izvještaje.

3. ANALIZA REZULTATA ISTRAŽIVANJA

U ovom istraživanju se proučavao kvalitet dobiti četiri javnih preduzeća u Republici Srpskoj. Uzeti su u obzir različiti faktori, uključujući profitabilnost, efikasnost u korišćenju resursa, kvalitet upravljanja i konkurentnost. Preduzeća koja su se razmatrala su:

1. Elektrokrajina a.d. Banja Luka - jedno od najvećih javnih preduzeća u Republici Srpskoj koje se bavi distribucijom električne energije;
2. Hidroelektrane na Vrbasu a.d. Mrkonjić Grad - javno preduzeće koje se bavi proizvodnjom električne energije iz hidropotencijala rijeke Vrbas;
3. RiTE Ugljevik a.d. Ugljevik - javno preduzeće „Rudarsko-energetski kombinat (RiTE) Ugljevik“ u Republici Srpskoj. Preduzeće se bavi proizvodnjom električne energije u dva bloka, RiTE Ugljevik 1 i RiTE Ugljevik 2;
4. Željeznice Republike Srpske a.d. Doboj – javno preduzeće koje se bavi željezničkim prevozom putnika i tereta u Republici Srpskoj i BiH.

ZP „Elektrokrajina“ a.d. Banja Luka. ZP „Elektrokrajina“ a.d. Banja Luka je jedna od najvećih kompanija u Bosni i Hercegovini koja se bavi prenosom i distribucijom električne energije. Kao takva, kompanija je izložena raznim faktorima koji mogu uticati na kvalitet njene dobiti. U nastavku će biti prikazan finansijski kratki izvještaj bilansa stanja i bilansa uspjeha.

Tabela 1. Skraćeni Izvještaj o finansijskom položaju za Elektrokrajinu ad Banja Luka na dan 31.12.2022. godine i skraćeni Izvještaj o ukupnom rezultatu za period 01.01-31.12.2022. godine

Bilans stanja:	Bilans uspjeha:
<ul style="list-style-type: none"> • Ukupna bilansna aktiva iznosi 508.801.315 KM, što je povećanje u odnosu na prethodnu godinu za 9.361.685 KM. • Stalna sredstva iznose 466.492.851 KM, od čega najveći dio čine nekretnine, postrojenja i oprema.	<ul style="list-style-type: none"> • Prihodi od prodaje u 2022. godini iznose 528.904 KM, što je znatno manje u odnosu na prethodnu godinu. • Prihodi od pruženih usluga su iznosili 116.808.317 KM, što je veće u odnosu na prošlu godinu. • Poslovni rashodi za 2022. godinu su iznosili

<ul style="list-style-type: none"> • Dugoročni finansijski plasmani iznose 174.908 KM, a tekuća sredstva iznose 36.070.554 KM. • Ukupna bilansna pasiva iznosi 508.801.315 KM, a ukupni kapital veći je od ukupnih obaveza za 60.072.384 KM. • Najveći dio kapitala čine akumulirani gubitci prethodnih godina. 	<p>127.689.387 KM, što je manje u odnosu na prethodnu godinu.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dobitak redovne aktivnosti u 2022. godini je iznosio 0 KM, dok je gubitak redovne aktivnosti iznosio 5.327.639 KM. • Neto dobit u 2022. godini iznosi 605.228 KM, dok je u prethodnoj godini iskazan neto gubitak u iznosu od 6.531.253
--	--

Izvor: <http://www.blberza.com/Pages/FinRepCompany.aspx?code=EKBL>,

Analiza finansijskog izvještaja za ZP „Elektrokrajinu“ a.d. Banja Luka ukazuje na smanjenje prihoda od prodaje u 2022. godini, dok su prihodi od pruženih usluga porasli u odnosu na prethodnu godinu. Troškovi su smanjeni u odnosu na prethodnu godinu, ali gubitak redovne aktivnosti je i dalje prisutan. Najveći dio kapitala čine akumulirani gubitci prethodnih godina.

Dalje, u tabeli 2. imamo prikazane finansijske pokazatelje. P/S pokazatelj iznosi 0,0708, što ukazuje na nisku tržišnu cijenu akcije u odnosu na prihod od prodaje. Neto dobitak po akciji iznosi 0,0066, a P/E odnos iznosi 13,7219. Ovo ukazuje da tržišna cijena akcije premašuje neto dobitak po akciji, što može biti znak da tržište ne očekuje rast profita u budućnosti. Knjigovodstvena vrijednost po akciji iznosi 2,5058, dok je odnos tržišne i knjigovodstvene cijene 0,0359, što može ukazivati na to da je tržišna cijena akcije niska u odnosu na njenu stvarnu vrijednost. Prinos na aktivu (ROA) i prinos na kapital (ROE) su veoma niski, 0,12% i 0,26%, respektivno. Ovo ukazuje na lošu efikasnost poslovanja i da Elektrokrajina nije u stanju da ostvari adekvatan povrat na uložena sredstva. Neto marža iznosi 0,52%, što može ukazati na nisku profitabilnost poslovanja, dok EBITDA marža iznosi 26,97%, što ukazuje na solidnu efikasnost u upravljanju poslovnim aktivnostima. Ukupan prihod iznosi 132.175.582 KM.

Tabela 2. Tabela finansijskih pokazatelja za preduzeće Elektrokrajina a.d. Banja Luka

Finansijski pokazatelji	2022
P/S	0,0708
EPS	0,0066
P/E	13,7219
Knjigovodstvena vrijednost	2,5058
Tržišna i knjigovodstvena cijena	0,0359
Tržišna kapitalizacija	8.304.896

ROA	0,12%
ROE	0,26%
Neto marža	0,52%
EBITDA marža	26,97%
Ukupan prihod	132.175.582

Analiza kvaliteta dobiti

Kvalitet dobiti ZP „Elektrokrajina“ a.d. Banja Luka (EKBL) se može analizirati kroz nekoliko finansijskih pokazatelja:

1. Neto dobitak predstavlja profit koji preduzeće ostvaruje nakon odbijanja svih rashoda, uključujući i poreze. U 2022. godini, EKBL je ostvarila neto dobitak od 605.228 KM, što je značajno poboljšanje u odnosu na prethodnu godinu kada je iskazan gubitak u iznosu 6.531.253 KM. To ukazuje na to da se poslovanje preduzeća popravlja.
2. U 2022. godini, EKBL je ostvarila EBITDA maržu od 26,97%, što je više u odnosu na prethodnu godinu kada je iznosila 21,48%. Ovo ukazuje na to da je EKBL uspjela povećati efikasnost poslovanja.
3. Prinos na kapital (ROE): U 2022. godini, EKBL je ostvarila ROE od 0,26%, što je nešto niže u odnosu na prethodnu godinu kada je iznosila 0,21%. Iako nije visok, ROE ukazuje na to da se preduzeće trudi da što bolje iskoristi uloženi kapital.
4. EKBL je ostvarila neto maržu od 0,52%, što je više u odnosu na prethodnu godinu kada je iznosila 0,37%. Ovo ukazuje na to da se preduzeće trudi da smanji troškove poslovanja i poveća profitabilnost.
5. U 2022. godini, EKBL je ostvarila ukupan prihod od 132.175.582 KM, što je nešto manje u odnosu na prethodnu godinu kada je iznosio 153.225.210 KM. Ovo značajno smanjenje prihoda ukazuje na slabiju prodaju proizvoda i usluga u posmatranoj godini.

3.1. Analiza faktora koji utiču na kvalitet dobiti

ZP „Elektrokrajina“ a.d. Banja Luka obuhvata procjenu različitih činilaca koji utiču na kvalitet ostvarene dobiti u datom periodu. Ovi faktori uključuju:

- Struktura prihoda i troškova može imati značajan uticaj na kvalitet dobiti. U slučaju EKBL-a, analiza pokazuje da su prihodi pretežno generisani iz prodaje električne energije, što ukazuje na stabilan i predvidljiv izvor prihoda. Takođe, preduzeće ima visoke operativne troškove u vezi sa proizvodnjom i distribucijom električne energije, što može smanjiti kvalitet ostvarene dobiti.
- Efikasnost poslovanja je takođe važan faktor za kvalitet dobiti. U slučaju EKBL-a, analiza pokazuje da je efikasnost poslovanja poboljšana u odnosu na prethodnu godinu, što se može vidjeti kroz povećanu EBITDA maržu.
- Finansijski položaj preduzeća može uticati na kvalitet dobiti, posebno u smislu rizika i zaduženosti. U slučaju EKBL-a, analiza pokazuje da tekuće obaveze Društva prevazilaze tekuća sredstva. Pokazatelji likvidnosti ukazuju na problem likvidnosti društva.
- Konačno, makroekonomski faktori poput inflacije, kamatnih stopa i drugih ekonomskih uslova mogu uticati na kvalitet dobiti. U slučaju EKBL-a, analiza pokazuje da je preduzeće uspješno ostvariti dobit u uslovima ekonomske neizvjesnosti, što ukazuje na dobar prilagođaj preduzeća uslovima tržišta.

ZP „Hidroelektrane na Vrbasu“ a.d. Mrkonjić Grad. Hidroelektrane na Vrbasu a.d. Mrkonjić Grad je kompanija koja se bavi proizvodnjom električne energije iz hidropotencijala rijeke Vrbas. Kompanija je osnovana 1981. godine i njen glavni cilj je da proizvede električnu energiju na efikasan način i uskladi je sa potrebama potrošača.

U nastavku će biti izložena analiza finansijskog izvještavanja preduzeća Hidroelektrane na Vrbasu a.d. Mrkonjić Grad.

Tabela 3. Skraćeni Izvještaj o finansijskom položaju za Hidroelektrane na Vrbasu a.d. Mrkonjić Grad na dan 31.12.2022. godine i skraćeni Izvještaj o ukupnom rezultatu za period 01.01-31.12.2022. godine

Bilans stanja:	Bilans uspjeha:
<ul style="list-style-type: none"> • Ukupna bilansna aktiva iznosi 283.730.007 KM, što je povećanje u odnosu na prethodnu godinu za 3.768.382 KM. • Stalna sredstva iznose 244.939.497 KM, od čega najveći dio čine građevinski objekti, postrojenja i oprema hidroelektrana. • Tekuća sredstva iznose 38.692.877 KM, što je povećanje u odnosu prethodnu godinu za 8.945.050 • Ukupna bilansna pasiva iznosi 283.730.007 KM, a ukupni kapital veći je od ukupnih obaveza za 240.868.529 KM. • Najveći dio kapitala čine osnovni kapital, rezerve i dobit prethodnih godina. 	<ul style="list-style-type: none"> • Poslovni prihodi u 2022. godini su iznosili 23.089.426 KM. • Poslovni rashodi u 2022. godini su iznosili 16.519.637 KM. • Dobitak redovne aktivnosti u 2022. godini iznosi 6.569.789 KM. • Gubitak redovne aktivnosti u 2022. godini nije zabilježen. • Ostali prihodi i dobici u 2022. godini iznose 66.177 KM. • Ostali rashodi i gubici u 2022. godini iznose 104.606 KM. • Dobitak po osnovu ostalih prihoda i rashoda u 2022. godini iznosi 0 KM. • Gubitak po osnovu ostalih prihoda i rashoda u 2022. godini iznosi 38.429 KM.

Izvor: <https://www.blberza.com/pages/issuerannouncements.aspx?code=hely-r-a>,

Tabela 4. Skraćeni finansijski pokazatelji Hidroelektrane na Vrbasu a.d. Mrkonjić Grad na dan 31.12.2022. godine

Finansijski pokazatelji	Vrijednost
P/S	1,3697
Neto dobitak po akciji	0,0532
P/E	5,5467
Knjigovodstvena vrijednost po akciji	2,5391
Tržišna kapitalizacija	30.194.574 KM
Prinos na aktivu (ROA)	1,93%
Prinos na kapital (ROE)	2,12%
Neto marža	24,69%
EBITDA marža	56,55%
Ukupan prihod	23.158.786 KM

Preduzeće Hidroelektrane na Vrbasu a.d. Mrkonjić Grad ostvarilo je solidne finansijske pokazatelje u 2022. godini. Pokazatelj P/E iznosi 5,5467, što ukazuje na relativno povoljnu cijenu dionice u odnosu na neto dobitak po akciji. Tržišna kapitalizacija je iznosila 30.194.574 KM, a knjigovodstvena vrijednost po akciji iznosi 2,5391 KM, što ukazuje na relativno nisku cijenu akcije u odnosu na knjigovodstvenu vrijednost.

Preduzeće Hidroelektrane na Vrbasu a.d. Mrkonjić Grad je ostvarilo prinos na aktivu (ROA) od 1,93%, što ukazuje na solidnu efikasnost u korištenju svojih sredstava. Prinos na kapital (ROE) iznosi 2,12%, što ukazuje na adekvatan povrat investitorima. Neto marža iznosi 24,69%, što ukazuje na efikasnost poslovanja i sposobnost preduzeća da ostvari dobit. EBITDA marža iznosi visokih 56,55%, što ukazuje na visok stepen efikasnosti u poslovanju. S obzirom na sve navedene pokazatelje, može se zaključiti da Hidroelektrane na Vrbasu a.d. Mrkonjić Grad ostvaruje pozitivne finansijske rezultate i da posluje na efikasan način.

3.2. Analiza kvaliteta dobiti

Dobit je važan pokazatelj uspješnosti poslovanja kompanije, a njen kvalitet označava koliko je dobit održiva i od koga proizilazi. U ovom slučaju:

- Hidroelektrana je imala ukupne prihode od 23.158.786 KM, a čista dobit iznosila je 5.443.723 KM.
- Troškovi goriva i materijala, plate i drugi troškovi predstavljaju najveći dio troškova, a iako ovo nije neobično u industriji energije, potrebno je pažljivo pratiti da li su ovi troškovi na prihvatljivom nivou i da li postoje mogućnosti za optimizaciju.
- Dobit po osnovu ostalih prihoda i rashoda u 2022. godini je bila 0 KM, što je prihvatljivo. Gubitak po osnovu ostalih prihoda i rashoda u iznosu od 38.429 KM je takođe prihvatljiv, mada bi idealno bilo kada bi ovaj iznos bio niži.
- Ukupni poslovni prihodi i rashodi u 2022. godini iznosili su 23.089.426 KM i 16.519.637 KM, što je dovelo do dobitka redovne aktivnosti od 6.018.094 KM. Ovo je važan pokazatelj uspešnosti poslovanja kompanije u tekućoj godini.

3.3. Analiza faktora koji utiču na kvalitet dobiti

Analiza faktora koji utiču na kvalitet dobiti hidroelektrane Mrkonjić Grad se može uraditi na osnovu različitih aspekata. Neki od najvažnijih faktora koji utiču na kvalitet dobiti uključuju sledeće: snaga vodostaja, odnosno proizvodna efikasnost, upravljanje troškovima, održavanje i nadgledanje opreme, cijene električne energije, upravljanje rizicima, upravljanje rastom, konkurentno okruženje i zakonska i regulatorna okruženje. Ukratko, kvalitet dobiti u HE Mrkonjić Grad-u može biti uticajan faktor u odluci o investiranju. Da bi se poboljšao kvalitet dobiti, kompanija treba da uspostavi adekvatne kontrolne mehanizme za upravljanje operativnim troškovima, poboljša efikasnost proizvodnje, prati regulatorni okvir i upravlja rizicima.

ZP „Rudnik i Termoelektrana Ugljevik“ a.d. Ugljevik. Proizvodnja električne energije se obavlja u dva bloka, RiTE Ugljevik 1 i RiTE Ugljevik 2, koji su uključeni u sistem elektroprivrede Republike Srpske. U nastavku bilans stanja i bilans uspeha sa najbitnijim podacima:

Tabela 5. Skraćeni Izveštaj o finansijskom položaju za RiTE Ugljevik a.d. Ugljevik na dan 31.12.2022. godine i skraćeni Izveštaj o ukupnom rezultatu za period 01.01-31.12.2022. godine

Bilans stanja:	Bilans uspeha:
<ul style="list-style-type: none"> • Stalna sredstva iznose 623.601.853 KM u 2022. godini, upoređeno sa 644.854.445 KM u 2021. godini. • Tekuća sredstva iznose 63.175.277 KM u 2022. godini, upoređeno sa 59.178.054 KM u 2021. godini. • Gotovinski ekvivalenti i gotovina su značajno manji u 2022. godini i iznose 128.043 KM, upoređeno sa 1.363.511 KM u 2021. godini. • Kratkoročna razgraničenja su se značajno povećala u tekućoj godini i iznose 526.162 KM u odnosu na 245.253 KM u prethodnu godinu. • Kapital je u 2022. godini iznosio 423.719.863 KM, dok je u 2021. godini iznosio 423.145.968 KM.	<ul style="list-style-type: none"> • Prihod od prodaje povećan je sa 143.993.513 KM u 2021. godini na 166.478.534 KM u 2022. godini. • EBITDA je porasla sa 45.573.882 KM u 2021. na 47.418.229 KM u 2022. • Neto dobitak iznosi 573.895 KM u 2022. godini u poređenju sa 346.938 KM u 2021. godini. • Prihod po zaposlenom povećan je sa 75.825,97 KM u 2021. na 86.482,36 KM u 2022.

- Osnovni kapital je ostao konstantan u obje godine, iznoseći 256.013.165 KM.
- Rezerve su se povećale sa 3.521.453 KM u 2021. na 3.643.075 KM u 2022. godini, što je porast od 3,45%.

Izvor: <http://www.blberza.com/pages/DocView.aspx?id=56682>,

Dalje, na osnovu tabele 6, možemo zaključiti da je RiTe Ugljevik kompanija sa relativno niskim odnosom tržišne cijene i knjigovodstvene vrijednosti po akciji, što može ukazivati na potencijalnu vrijednost u investicionom smislu. Međutim, odnos cijene i dobitka po akciji (P/E) je na visokom nivou, što može značiti da investitori cijene brzi rast kvartalnih rezultata, a ne dugoročni uspjeh kompanije. Takođe, kompanija ima ukupni prosječni prinos na aktive (ROA) od 0,08% i prosječni prinos na kapital (ROE) od 0,14%, što su relativno niski prosjeci u poređenju sa drugim preduzećima u istoj industriji.

Tabela 6. Skraćeni finansijski pokazatelji RiTe Ugljevik na dan 31.12.2022. godine

Finansijski pokazatelji	Vrijednost
P/S	0,0615
Neto dobitak po akciji (EPS)	0,0022
Odnos tržišne cijene akcije i neto dobitka po akciji (P/E)	17,8439
Dividenda po akciji	-
Racio plaćanja dividende	-
Dividendna stopa	-
Knjigovodstvena vrijednost po akciji	1,6551
Odnos tržišne i knjigovodstvene cijene	0,0242
Tržišna kapitalizacija	10.240.527
Prinos na aktivu (ROA)	0,08%
Prinos na kapital (ROE)	0,14%
Neto marža	0,34%
EBITDA marža	28,48%
Ukupan prihod	194.705.632

3.4. Analiza kvaliteta dobiti

Da bismo izvršili analizu kvaliteta dobiti za RiTE Ugljevik, treba da analiziramo finansijske izvještaje kompanije i koristimo nekoliko finansijskih pokazatelja koji nam daju uvid u stabilnost i održivost dobiti. Neki od važnih pokazatelja koji se koriste u analizi kvaliteta dobiti su:

1. Neto marža RiTE Ugljevik u 2022. godini iznosi 0,34%, što ukazuje na nisku profitabilnost.
2. EBITDA marža RiTE Ugljevik u 2022. godini iznosi 28,48%, što je pozitivno i ukazuje na dobru operativnu profitabilnost kompanije.
3. Prinos na kapital (ROE) - ROE za RiTE Ugljevik u 2022. godini iznosi 0,14%, što ukazuje na relativno nisku profitabilnost u odnosu na kapital akcionara.
4. Prinos na aktivu (ROA) - ROA za RiTE Ugljevik u 2022. godini iznosi 0,08%, što ukazuje na relativno nisku profitabilnost u odnosu na ukupna sredstva.
5. Odnos tržišne cijene akcije i neto dobitka po akciji (P/E) - P/E za RiTE Ugljevik u 2022. godini iznosi 17,8439, što ukazuje na relativno visoku cijenu akcije u odnosu na neto dobitak po akciji.

Kombinovanjem ovih pokazatelja, možemo zaključiti da je kvalitet dobiti za RiTE Ugljevik trenutno prilično nizak, iako postoji dobra operativna profitabilnost koja ukazuje na potencijal za budući rast. Preduzeće bi moglo da unaprijedi kvalitet dobiti kroz smanjenje troškova, povećanje produktivnosti i razvoj novih proizvoda i usluga koji bi mogli povećati prihode.

3.5. Analiza faktora koji utiču na kvalitet dobiti

Konkretni faktori koji mogu uticati po izvještaju na kvalitet dobiti preduzeća RITE Ugljevik a.d. Ugljevik su: cijena uglja, efikasnost proizvodnje, troškovi energije, regulativa, kvaliteta proizvoda i valutni rizik.

Ukupno, ovi faktori mogu uticati na kvalitet dobiti preduzeća RITE Ugljevik a.d. Ugljevik. Preduzeće bi trebala identifikovati ove rizike i prilike te razviti strategije koje će osigurati stabilan i profitabilan rast poslovanja. To

uključuje praćenje kretanja cijena sirovina, upravljanje rizicima regulative, praćenje konkurencije i trendova na tržištu, prilagođavanje poslovnih procesa kako bi se smanjili troškovi, te ulaganje u istraživanje i razvoj kako bi se održala konkurentnost i inovativnost.

Željeznice Republike Srpske a.d. Doboj. "Željeznice Republike Srpske" su javno preduzeće koje se bavi željezničkim transportom robe i putnika u Republici Srpskoj.

Ovo preduzeće igra ključnu ulogu u ekonomiji i transportnoj infrastrukturi Republike Srpske, kao i u Bosni i Hercegovini. Uz to, ono povezuje Republiku Srpsku sa susjednim zemljama i omogućava putnicima i robi da se kreću kroz Balkan i dalje prema Evropi.

U nastavku je prikazan skraćeni bilans stanja i uspjeha koji prikazuje finansijski položaj preduzeća za 2022. godinu u poređenju sa prethodnom godinom, odnosno 2021. godinom.

U tabeli 7. su prikazane ključne tačke, odnosno skraćeni bilans stanja koji prikazuje da je preduzeće imalo manji kapital u 2022. godini u odnosu na prethodnu godinu, dok su dugoročne i kratkoročne obaveze u porastu. Takođe, gotovina i gotovinski ekvivalenti su se smanjili, dok su revalorizacione rezerve ostale nepromijenjene.

Ukupno, skraćeni bilans uspjeha pokazuje da je preduzeće imalo rast prihoda od prodaje u 2022. godini u odnosu na prethodnu godinu, ali da su finansijski rezultati bili lošiji zbog pogoršanja EBITDA i neto dobitka. Preduzeće je imalo neto odliv gotovine u 2022. godini, što je dovelo do smanjenja gotovine na kraju godine u odnosu na početak godine.

Takođe, broj zaposlenih je smanjen, dok je prihod po zaposlenom porastao. Prihod po zaposlenom u 2022. godini iznosi 21.989,19 KM, što predstavlja porast od oko 30,3% u odnosu na prethodnu godinu kada je prihod po zaposlenom iznosio 16.852,20 KM.

Tabela 7. Skraćeni Izvještaj o finansijskom položaju za preduzeće Željeznice RS, na dan 31.12.2022. godine i skraćeni Izvještaj o ukupnom rezultatu za period 01.01-31.12.2022. godine

Bilans stanja:	Bilans uspjeha:
<ul style="list-style-type: none"> • Bilansa aktiva preduzeća u 2022. godini iznosi 479.181.740 KM, što predstavlja pad od oko 0,7% u odnosu na prethodnu godinu. Većina aktive preduzeća nalazi se u stalnim sredstvima (397.168.098 KM), dok tekuća sredstva iznose (82.013.642 KM). • Gotovina i gotovinski ekvivalenti su se smanjili za gotovo 11,9 miliona KM u odnosu na prethodnu godinu. • Bilansa pasiva preduzeća u 2022. godini je takođe 479.181.740 KM, što je slično prethodnoj godini. Kapital preduzeća je manji u odnosu na prethodnu godinu (96.126.272 KM), dok su dugoročne obaveze (67.639.107 KM) i kratkoročne obaveze (281.328.349 KM) u porastu u odnosu na prethodnu godinu. • Osnovni kapital preduzeća iznosi 50.000 KM, što nije se promijenilo u poređenju sa prethodnom godinom. • Preduzeće ima velike revalorizacione rezerve koje se nisu promijenile u poređenju sa prethodnom godinom (225.286.778 KM), dok su rezervisanja (29.926.481 KM) u porastu u odnosu na prethodnu godinu. • Neraspoređeni dobitak preduzeća nije naveden u ovom skraćenom bilansu stanja. • Kratkoročna razgraničenja preduzeća su se smanjila u poređenju sa prethodnom godinom (380.389 KM u 2022. godini u odnosu na 512.795 KM u 2021. godini). 	<ul style="list-style-type: none"> • Prihod od prodaje preduzeća u 2022. godini iznosi 43.186.768 KM, što predstavlja povećanje od oko 22,1% u odnosu na prethodnu godinu. • EBITDA preduzeća u 2022. godini iznosi - 2.015.363 KM, što predstavlja pogoršanje finansijskog rezultata u odnosu na prethodnu godinu kada je EBITDA bila -332.143 KM. • Amortizacija preduzeća u 2022. godini iznosi 17.365.709 KM, što je blagi porast u odnosu na prethodnu godinu. • EBIT preduzeća u 2022. godini iznosi - 19.381.072 KM, što predstavlja pogoršanje finansijskog rezultata u odnosu na prethodnu godinu kada je EBIT bio -17.667.634 KM. • Rashodi kamata preduzeća su se smanjili u poređenju sa prethodnom godinom (64.735 KM u 2022. godini u odnosu na 120.316 KM u 2021. godini). • Neto dobitak preduzeća u 2022. godini iznosi -19.445.807 KM, što predstavlja pogoršanje finansijskog rezultata u odnosu na prethodnu godinu kada je neto dobitak bio -17.787.950 KM. •

Izvor: <https://www.blberza.com/Pages/FinRepCompany.aspx?code=ZERS>,

Zanimljivi su i sljedeći podaci koji su dostupni u vidu skraćenih finansijskih pokazatelja, koji su navedeni u tabeli 8.

Tabela 8. Skraćeni finansijski pokazatelji preduzeća Željeznica Republike Srpske a.d. Doboj na dan 31.12.2022. godine

Finansijski pokazatelji	Vrijednost
P/S	0,0579
Neto dobitak po akciji (EPS)	-388,9161
P/E	-0,1286
Dividenda po akciji	N/A
Ratio plaćanja dividende	N/A
Dividendna stopa	N/A
Knjigovodstvena vrijednost po akciji	1.922,5254
Odnos tržišne i knjigovodstvene cijene	0,0260
Tržišna kapitalizacija	2.500.000 KM
Prinos na aktivu (ROA)	-4,04%
Prinos na kapital (ROE)	-18,37%
Neto marža	-45,03%
EBITDA marža	-4,67%
Ukupan prihod	69.077.609 KM

Ovaj skup finansijskih pokazatelja može pružiti uvid u finansijsku situaciju i performanse preduzeća. Nekoliko ključnih tačaka koje se mogu izdvojiti:

1. P/S: Vrijednost od 0,0579 ukazuje da tržišna kapitalizacija preduzeća značajno nadmašuje njegove prihode od prodaje.
2. EPS: Neto dobitak po akciji iznosi -388,9161 KM. Ovaj negativan pokazatelj ukazuje na to da preduzeće u 2022. godini nije ostvarilo dobit po akciji.
3. P/E: Ovaj pokazatelj ukazuje na odnos tržišne cijene akcije i neto dobitka po akciji. Vrijednost od -0,1286 ukazuje na to da preduzeće u 2022. godini nije ostvarilo dobit, te da je tržišna cijena akcije značajno veća od neto dobitka po akciji.
4. Dividendna stopa: Preduzeće nije isplatilo dividendu u 2022. godini.

5. Knjigovodstvena vrijednost po akciji: Knjigovodstvena vrijednost po akciji iznosi 1.922,5254 KM.
6. Odnos tržišne i knjigovodstvene cijene: Ovaj pokazatelj ukazuje na odnos tržišne i knjigovodstvene vrijednosti po akciji. Vrijednost od 0,0260 ukazuje na to da je tržišna cijena po akciji značajno niža od knjigovodstvene vrijednosti.
7. Tržišna kapitalizacija: Tržišna kapitalizacija preduzeća iznosi 2.500.000 KM.
8. Prinos na aktivu (ROA): Prinos na aktivu iznosi -4,04%, što ukazuje na to da preduzeće nije ostvarilo pozitivan prinos na svoju imovinu u 2022. godini.
9. Prinos na kapital (ROE): Prinos na kapital iznosi -18,37%, što ukazuje na to da preduzeće nije ostvarilo pozitivan prinos na kapital u 2022. godini.
10. Neto marža: Neto marža iznosi -45,03%, što ukazuje na to da preduzeće nije uspjelo ostvariti dobit iz svojih aktivnosti.
11. EBITDA marža: EBITDA marža iznosi -4,67%, što ukazuje na to da je EBITDA u 2022. godini bila negativna.
12. Ukupan prihod preduzeća u 2022. godini iznosio je 69.077.609 KM. Međutim, preduzeće nije ostvarilo dobit, već je imalo neto gubitak u poslovanju. Osim toga, vrijednosti nekih pokazatelja kao što su P/E i ROE ukazuju na to da preduzeće u 2022. godini nije ostvarilo dobre finansijske performanse.
13. S druge strane, vrijednosti drugih pokazatelja kao što su P/S i ROA ukazuju na to da je preduzeće imalo dobre performanse u pogledu generisanja prihoda od prodaje i korištenja svojih imovinskih resursa. Međutim, niska vrijednost dividendne stope ukazuje na to da preduzeće nije bilo u mogućnosti da svoje akcionare nagradi dividendom.

U zaključku, ovaj skup finansijskih pokazatelja ukazuje na to da je finansijska situacija Željeznica Republike Srpske a.d. Doboj u 2022. godini bila izazovna i da je preduzeće imalo nekoliko finansijskih poteškoća koje treba riješiti u budućnosti.

3.6. Analiza kvaliteta dobiti

Analiza kvaliteta dobiti je važna za ocjenu održivosti poslovanja preduzeća, kao i za donošenje odluka o investiranju. Bitne tačke koje se mogu izdvojiti u analizi kvaliteta dobiti za Željeznice Republike Srpske a.d. Doboj su:

1. Neto gubitak u 2022. godini: Preduzeće je zabilježilo neto gubitak u 2022. godini, što ukazuje na finansijske probleme i može negativno uticati na povjerenje investitora.
2. Niska EBITDA marža: EBITDA marža preduzeća u 2022. godini bila je negativna (-4,67%), što ukazuje na slabu operativnu efikasnost preduzeća.
3. Negativni prinosi na aktivu i kapital: Preduzeće je zabilježilo negativne prinose na aktivu (ROA) i kapital (ROE) u 2022. godini, što ukazuje na to da preduzeće nije uspješno koristilo svoje resurse i kapital.
4. Niska neto marža: Neto marža preduzeća u 2022. godini bila je negativna (-45,03%), što ukazuje na niske prihode u odnosu na rashode.
5. Potreba za restrukturiranjem: S obzirom na loše finansijske rezultate u 2022. godini, preduzeće bi trebalo da razmotri restrukturiranje poslovanja kako bi poboljšalo svoju finansijsku situaciju.

3.7. Analiza faktora koji utiču na kvalitet dobiti

Postoje mnogi faktori koji mogu uticati na kvalitet dobiti preduzeća, a što se konkretno tiče Željeznice Republike Srpske a.d. Doboj, one su: operativna efikasnost, prihodi, kvalitet upravljanja, tržišni uslovi.

Ukupno, kvalitet dobiti preduzeća zavisi od mnogih faktora, uključujući operativnu efikasnost, prihode, kvalitet upravljanja i tržišne uslove. Željeznice Republike Srpske a.d. Doboj bi trebalo da prate ove faktore i preduzmu odgovarajuće mjere kako bi unaprijedili kvalitet dobiti. To bi moglo uključivati povećanje efikasnosti poslovanja, poboljšanje upravljanja, razvoj novih proizvoda ili usluga, usklađivanje poslovnih strategija sa tržišnim uslovima, i tako dalje. Takođe, važno je napomenuti da

kvalitet dobiti nije samo stvar ukupne dobiti preduzeća, već i kako je ta dobit ostvarena. Na primjer, dobit ostvarena iz poslovanja preduzeća ima viši kvalitet od dobiti ostvarene iz finansijskih investicija. Stoga, preduzeće bi trebalo da procijeni kako je dobit ostvarena i da usmjeri pažnju na aktivnosti koje doprinose visokom kvalitetu dobiti. U cjelini, kvalitet dobiti je ključni pokazatelj finansijske stabilnosti i uspješnosti preduzeća.

4. ZAKLJUČAK

Analiza kvaliteta dobiti javnih preduzeća u Republici Srpskoj je važna za procjenu njihovog finansijskog stanja i ukaže na to da li su u mogućnosti da isplate dividende svojim akcionarima, pokriju svoje troškove i opstanu na tržištu na dugoročnom nivou. Kvalitet dobiti može se analizirati kroz pregled podataka u finansijskim izvještajima, koji moraju biti potpuni, tačni, jasni i razumljivi za sve korisnike. Takođe, potrebno je proučiti da li je dobit realna i odraziva stvarno finansijsko stanje preduzeća, koliko je prilagodljivo promjenama na tržištu i kako upravljaju rizicima. Ova analiza je od značaja za investitore, kreditore, državne organe i druge korisnike koji treba da imaju uvid u finansijski položaj javnih preduzeća. Ukupno gledano, javna preduzeća u Republici Srpskoj se suočavaju sa izazovima u pogledu smanjenja troškova, povećanja efikasnosti poslovanja i razvoja novih projekata. Međutim, svako preduzeće ima svoje specifične izazove i mogućnosti za unapređenje poslovanja, te je potrebno dalje praćenje i analiza njihovih finansijskih izvještaja u narednim godinama. Na osnovu analize finansijskih izvještaja pet javnih preduzeća u Republici Srpskoj, može se zaključiti da postoji negativna korelacija između finansijskih problema javnih preduzeća i kvaliteta dobiti. Od pet obrađenih preduzeća, Hidroelektrana na Vrbasu Mrkonjić Grad su imali najbolji kvalitet dobiti, dok su Elektrokrajina Banja Luka i RITE Ugljevik imali najniži kvalitet dobiti. Međutim, ne može se potvrditi da je finansijska stabilnost glavni faktor koji utiče na kvalitet dobiti. Ukupno gledano, sve kompanije imaju svoje jake i slabe tačke, ali se može zaključiti da sve imaju potencijal za poboljšanje kvaliteta dobiti, kroz smanjenje troškova, poboljšanje upravljanja zaposlenima i privlačenje novih klijenata ili partnera. Takođe, važno je da sve kompanije primjenjuju dobru korporativnu upravljačku praksu u svojem poslovanju.

Kako bi se osigurala daljnja financijska stabilnost i kvaliteta poslovanja javnih preduzeća u Republici Srpskoj, preporuka je da se preduzeća fokusiraju na poboljšanje transparentnosti poslovanja i uvođenje dodatnih izvještaja. Takođe, važno je da preduzeća provjeravaju i poboljšavaju svoje procese za prikupljanje i obradu financijskih podataka kako bi osigurali visok stepen kvalitete finansijskog izvještavanja. Nadalje, potrebno je obratiti pažnju na faktore koji utiču na kvalitet dobiti, uključujući veličinu preduzeća i vrstu djelatnosti, te preduzeti korake za poboljšanje kvalitete dobiti.

LITERATURA

1. Atanasković, P., Ilić, V., Đurđević, D., 2016. Uticaj kvaliteta dobiti na vrednovanje preduzeća. *Ekonomiska misao i praksa*, 25(2), 255-272.
2. Banjalučka berza hartija od vrijednosti. (2023, 28. april). Saopštenje izdavača. <https://www.blberza.com/>
3. Đorđević, M., 2014. Analiza kvaliteta dobiti na primeru kompanija u Republici Srbiji. *Ekonomika*, 60(2), 83-93.
4. Janković, S., & Mihailović, B., 2018. Značaj kvaliteta dobiti u procesu donošenja poslovnih odluka. *Poslovna ekonomija: časopis za poslovnu teoriju i praksu*, 12(1), 99-118.
5. Kostić, S., 2016. Analiza kvaliteta dobiti preduzeća. *Ekonomске teme*, 54(2), 237-249.
6. Kovačević, I., 2018. The role of transparency in financial reporting of public sector entities. *Journal of Contemporary Economic and Business Issues*, 5(1), 81-92.
7. Lazarević-Pečuljić, D., 2018. *Finansijsko izvještavanje*. Banja Luka: Ekonomski fakultet Univerziteta u Banjoj Luci.
8. Matković, P., 2014. *Međunarodni standardi finansijskog izvještavanja*. Beograd: Službeni glasnik.
9. Međunarodni standardi finansijskog izvještavanja (MSFI) - dostupno na: <https://www.ifrs.org/issued-standards/list-of-standards/>,
10. Milojević, I., Đokić, I., 2015. Upravljanje rizicima u javnim preduzećima. *Poslovna ekonomija*, 9(2), 75-91.
11. Milojković, I., Petrović, P., 2019. Analiza faktora koji utiču na kvalitet dobiti u javnim preduzećima u Republici Srpskoj. *Poslovna ekonomija*, 13(2), 137-156.
12. Miljković, I., 2016. *Kvalitet izvještavanja u finansijskom sektoru*. Niš: Ekonomski fakultet Univerziteta u Nišu.
13. Ministarstvo finansija., 2015. *Međunarodni standard finansijskog izvještavanja: IFRS 3 - Odmeravanje fer vrijednosti*: <http://www.rnfin.gov.rs/UserFiles/File/MRS/2014/IFRSIIIFRS%2013.pdf>

14. Pantić, N., 2020. Integritet finansijskog izvještavanja u javnom sektoru u Republici Srpskoj. Računovodstvo i finansije, 68(5-6), 77-87.
15. Petrović, P., Đokić, I., 2017. Analiza kvaliteta finansijskog izvještavanja u svetu i u Srbiji. Srpska akademija nauka i umetnosti, Odeljenje društvenih nauka, god. CLXXIII, knj. 1,
16. Ristić, S., 2016. Finansijsko izvještavanje i izvještavanje o društveno odgovornom poslovanju. Beograd: Ekonomski fakultet Univerziteta u Beogradu, str. 17.
17. Savez računovođa i revizora Srbije. 2010. Međunarodni standard finansijskog izvještavanja: IAS 18-Prihodi. Beograd: SRRS,
18. Simić, D., 2014. Kvalitet finansijskog izvještavanja. Beograd: Službeni glasnik.
19. Stevanović, N., 2009. Bilansno-političke implikacije po kvalitet dobitka. Beograd: Ekonomika preduzeća, str. 113.
20. Stojanović, D., 2018. Analiza kvaliteta dobiti u preduzećima. Ekonomika preduzeća, 66(5-6), 316-325.
21. Škarić Jovanović, K., 2009. Neto gotovina iz poslovnih aktivnosti-instrument za mjerenje kvaliteta poslovnog dobitka, Akta Ekonomika br. 10., Banjaluka: Ekonomski fakultet,
22. Todorović, M., 2016. Uloga finansijskog izvještavanja u upravljanju javnim preduzećima. Bankarstvo, 45(3-4), 68-87.
23. Trifunović, D., 2016. Međunarodni standardi finansijskog izvještavanja. Beograd: Službeni glasnik.
24. Vlada Republike Srpske, 2019. Nacionalna strategija za borbu protiv korupcije u Republici Srpskoj za period od 2019. do 2023. godine.
25. Vuković, D., 2018. Finansijsko izvještavanje javnih preduzeća u Republici Srpskoj: Analiza kvaliteta i faktora koji utiču na kvalitet. Banja Luka: Ekonomski fakultet Univerziteta u Banjoj Luci, str. 42.
26. Vuković, D., Krunić, N., 2014. Finansijski izvještaji javnih preduzeća u Republici Srpskoj: analiza kvaliteta. Anal Ekonomskog fakulteta u Subotici, 31(31), 121-135.